

ISH AIT HAMOU

DE THEORIE
VAN
'DE 1 OF 2'

Een essay

 MANTEAU
non-fictie

PROLOG

Beste broers en zussen,

Het schrijven van dit boekje heeft veel in mij ontkend. Als kind van Marokkaanse ouders die hier veertig jaar geleden naartoe zijn geëmigreerd, deel ik in de volgende hoofdstukken ervaringen uit mijn zesendertigjarige leven met jullie. Omdat deze ervaringen zeker niet alleen voor mij gelden en voortdurend terugkeren, heb ik me afgevraagd hoe zij samenhangen. Dit heeft geleid tot wat ik ‘de theorie van “de 1 of 2”’ noem. Een theorie die mogelijk een handvat kan zijn voor het verwoorden van verwarrende gevoelens en gedachten in ons dagelijks leven.

Aan de hand van de theorie van ‘de 1 of 2’ probeer ik ook een antwoord te vinden op een vraag die voor velen van ons levensbepalend is: waarom zijn wij Marokkanen vaak zo angstig als iemand uit onze gemeenschap een positie bekleedt waar we zelf van droomden? Waarom is het succes van onze broer of zus geen succes voor ons allen, maar maakt het ons vaak benauwd en afgunstig?

Aan die benauwdheid en onze onderlinge afgunst liggen volgens mij patronen ten grondslag, echo's uit het verleden en dichte deuren in het heden. In de volgende hoofdstukken neem ik jullie via mijn persoonlijke ervaringen mee naar deze patronen.

De theorie van 'de 1 of 2' is geen sluitende theorie, verre van, maar een denkkader – een eerste aanzet tot een gesprek. Ik nodig iedereen uit om mee te lezen, en hoezeer ik ook geloof dat de kern van mijn essay universeel is, richt ik me tot jullie, mijn geliefde broers en zussen uit de Marokkaanse gemeenschap, in het bijzonder mijn generatiegenoten.

Mijn bedoeling is om een spiegel tussen ons neer te zetten en zo een dode hoek zichtbaar te maken: patronen die in onze levens verwarring en frustratie veroorzaken. Patronen die onze levens kleuren. Volgens mij kunnen we alleen als persoon en gemeenschap groeien als we deze patronen herkennen en er met elkaar over praten.

DE BUITENWIPPER

Toen ik achttien was, waren er heel wat uitgaansgelegenheden waar mijn vrienden en ik graag naartoe wilden. Willebroek was de plek waar we vooral van droomden. Ieder weekend kon je daar, op de parking van dancing Carré, een lange rij perfect uitgedoste jongens en meisjes zien staan. Afhankelijk van het seizoen wachtten ze in de verzenkende hitte of de bijtende kou om voorbij de kolossale buitenwippers te geraken. Ze leken op een stoet auto's voor een grenscontrole, een rij die maar langzaam opschoof.

Zondag was onze avond. De zondagavonden waren 'streetsoulsenario'-avonden, avonden waarop hiphopmuziek – door Afro-Amerikanen bedacht in het New York van de jaren tachtig – centraal stond. Afrikaanse immigranten in Brussel hadden deze hiphopcultuur gekopieerd en vertaald naar hun realiteit in België. Mijn vrienden en ik hadden de muziek – die door velen aanvankelijk werd beschouwd als 'agressief' – al vroeg omarmd. In Galerij Ravenstein in Brussel en later in het Noordstation voegden wij ons als veertienjarigen

bij de eerste generatie dansers. We verbrandden er onze schedels en braken onze ruggen tijdens de talrijke pogingen om als een kaars rechtop op ons hoofd rond te draaien. Met onze moves en aanwezigheid stutten we – natuurlijk zonder ons daar bewust van te zijn – het fundament van wat uiteindelijk een zeer invloedrijke subcultuur én een miljardenbusiness zou worden.

Maar daar waar het in België allemaal gebeurde toen hiphop een paar jaar later een breder publiek had bereikt, mede dankzij dj's en graffitiartisten, en dansers als wij, raakten wij nooit binnen: dancing Carré. Het moest een feest zijn om daar op zondag de dj platen te horen draaien met nummers waarin mc's – rappers – het hadden over de kracht van de underdog. Om hen in creatieve rijmpatronen de ervaringen van onderdrukking en pijn van minderheden te horen delen, op beats die je in een trance brachten. Het was een viering waar mijn vrienden en ik zondag na zondag tevergeefs op stonden te wachten.

Ik kan me niet herinneren dat ik er ooit meer dan twee Marokkanen op een avond binnen zag geraken. En niet voordat zij hun verschijning hadden aangepast om de twijfel tussen Marokkaans-mediterraan en Italiaans-mediterraan zo groot mogelijk te maken. Een

paar extra sessies op de zonnebank zorgden voor een kleur die meer deed denken aan de zon van de Alpen dan die van het Atlasgebergte. Aangevuld met een wit hemd waarvan de drie bovenste knoopjes openstonden, een strakke broek, magnetische oorbellen, twee potjes gel in het haar en desnoods een gouden ketting met een kruis rond de nek. Jezus was uiteindelijk ook onze profeet.

Soms, op onverklaarbare wijze – alsof het universum uit miljoenen sterren er één uitkoos als vallende ster – mocht een Marokkaan uit de rij wachtenden naar binnen. Op een winderige herfstavond was ik de uitverkorene. De hand van God, om met Diego Maradona te spreken. De hand van de buitenwipper duwde me op mijn rug naar binnen. Het voelde als puur geluk, alsof de buitenwipper zich had vergist. (Tot op de dag van vandaag ben ik ervan overtuigd dat hij dacht dat ik bij de groep hoorde die voor ons naar binnen mocht.) Daarna was zijn hand resoluut op de borstkassen van mijn vrienden geland, om ze buiten de deur te houden.

Daar stonden we. Slechts een paar meter – door een securitycheck – van elkaar gescheiden. Luttele meters die een wereld van verschil maakten. Eén blik naar mijn vrienden volstond om met hen een pact te slui-

ten. Ik mocht van hen van deze avond genieten – ik was er geraakt – maar met als opdracht zo'n felbegeerde lidkaart te bemachtigen. Een lidkaart zou er misschien voor kunnen zorgen dat we een volgende keer, wanneer we met z'n allen een zoveelste poging waagden, meer kans maakten. Ik zou immers niet meer nieuw zijn, maar een 'habitué', een lid van de club, 'een van hen'.

Dat was de groepsbeslissing. Ik werd verlost van enig schuldgevoel, op voorwaarde dat ik zou zorgen voor het toekomstige welzijn van de groep. Een van ons ging naar binnen, opdat we later allemaal binnen zouden geraken.

Zodra ik in de dancing was, werd ik overweldigd door alles wat ik zag en hoorde. Mijn lievelingsmuziek weerklonk uit de peperdure muziekinstallatie. De lampen lichtten de aanwezigen allemaal mooier uit dan zij en ik in werkelijkheid waren. De meisjes zagen er prachtig uit, en wat de meeste impact op me had, was het warme gevoel van 'erbij horen'. De adrenaline gierde door mijn lijf.

Ik wilde geen tijd verliezen en ging meteen voor een lidkaart. Er stond een lange file voor de balie waardoor

ik veel miste van de muziek en de sfeer, maar ik had een missie. Toen ik de zwarte lidkaart eindelijk in mijn handen had, drong tot me door: het is waar, ik ben lid! Ik maakte deel uit van een elitegroep, zij die werden toegelaten. Zij die goed genoeg waren.

Hoewel de lidkaart van plastic was, woog ze als massief goud. Ze droeg mijn jarenlange droom. Hierbinnen zijn, eindelijk! De club liet maar 1 of 2 Marokkanen binnen, en ik hoorde erbij. Het was de eerste keer in mijn leven dat ik een '1 of 2' was.

Ik wilde het niet al te laat maken, maar dat was moeilijk. Ik was de hele avond onder de indruk. Ik ontmoette aardige jongens op de dansvloer, ik sprak meisjes aan, ik imponeerde hen met mijn dancemoves. Toen ik uiteindelijk om vier uur 's morgens naar buiten liep, lagen mijn vrienden half in slaap in de auto op de parking. Ze waren niet terug naar huis gereden, maar hadden al die uren op mij gewacht. Dat was hun deel van het pact. Ik duwde de lidkaart tegen het raam en klopte op het portier. Slaperige gezichten klaarden plotsklaps op. Euforie barstte los en zo reden we naar huis. Vermoeid maar blij, alsof we terugkwamen van het front na een overwinning. Missie volbracht.

In de week die volgde, zag ik mijn vrienden dagelijks.

© 2023 Uitgeverij Manteau / Standaard Uitgeverij nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen en Ish Ait Hamou

Vertegenwoordiging in Nederland:
New Book Collective, Utrecht
www.newbookcollective.com

Eerste druk november 2023

Omslagontwerp: Yannick d'Haese
Opmaak binnenwerk: Ready2Print

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden
verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand
of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch,
mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op welke wijze ook, zonder
voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISBN 978 90 223 3998 5
D/2023/0034/403
NUR 301